

STAV KONCA ODPADU – NÁSTROJ, AKO STIMULOVAŤ TRH S RECYKLÁCIOU – ROK PLATNOSTI NARIADENIA RADY EÚ Č. 333/2011 STANOVUJÚCEHO KRITÉRIÁ, KEDY KOVOVÝ ŠROT PRESTÁVA BYŤ ODPADOM

Helfer Daniel, Čierňava Peter

ABSTRAKT

The waste management market has been developing. What once was a waste, nowadays is becoming a full value raw material. The wastes are increasingly recycled and re-used, waste dumps are on the decrease. Europe is changing to a recycling company.

There is a necessity to define explicit criteria, when the waste is not a waste anymore for the reason of exclusion of the waste from the waste mode by the simplest way as possible and to become the waste a full value supplement in production. Therefore a term “end of waste status” is involved into the legislative framework of European Community. By this a legislative instrument for re-classification of waste into the raw material has created.

The metal scrap is the first commodity for which new rules are applicable. There were defined the specific criteria, when the scrap ends to be a waste. These criteria are related to quality, cleanness, processes of manufacturing and control of metal scrap. After fulfilment of these criteria the scrap is re-classified from waste to raw material according to exact rules.

A goal of new rules is to integrate the criteria for all member states in the field of regulation of the market with secondary raw materials. The legal safety creates and from the recycling sector an unnecessary administrative burden eliminates by the omitting of safe and clean secondary raw materials from the scope of waste legislation. On the other hand is the environmental dimension. The waste, which goes by the shortest, simplest and at the same time safe way back to the production, is not occupying the place at waste dumps and saves natural resources.

The fact, that the waste as a raw material is omitted from the scope of the waste legislation, does not mean to lose the control over it. The market is still regulated through the certification scheme of the companies, which transform the waste into the raw material and relevant government authorities continue to have their right of control.

1. Zmena filozofie v odpadovom hospodárstve

Neustály proces integrácie a zväčšovanie ekonomického priestoru EÚ prispelo k nárastu obchodu a s tým spojenej priemyselnej výroby. Na druhej strane výrazne vzrástol konzumný spôsob života a spotreba. Európska únia sa stala jednou z najväčších ekonomík sveta. Ekonomický rast so sebou priniesol nielen zvyšovanie životnej úrovne obyvateľstva, ale aj niektoré negatívne javy. Jedným je zvyšujúca sa potreba priemyslu po prírodných zdrojoch a druhým odpad, ktorý priemysel a spotrebitelia produkujú. Európska komisia preto v roku 2005 vypracovala dokument Tematická stratégia predchádzania vzniku odpadu a jeho recyklovania, v ktorom identifikovala hlavné problémy a navrhla riešenia v odpadovom hospodárstve EÚ. Podľa tejto stratégie sú najmarkantnejšími problémami nepretržitý nárast objemu odpadov, nevyužívanie potenciálu recyklácie odpadov, uprednostňovanie skládkovania, chýbajúca legislatíva v niektorých tokoch odpadov, nízka uplatniteľnosť existujúcich právnych predpisov a odlišné prístupy členských štátov k riešeniu problémov súvisiacich s odpadmi. Bolo nutné prijať komplexné riešenie v systéme nakladania s odpadom. Začal sa uplatňovať nový prístup k odpadovému hospodárstvu založený na životnom cykle výrobkov a presadzovaní recyklácie so zameraním na predchádzanie vzniku odpadu [1]. Aby sa tematická stratégia, ktorá definuje dlhodobé strategické ciele, mohla začať uplatňovať, prijal Európsky parlament a Rada rámcovú smernicu 2008/98/ES o odpadoch a o zrušení určitých smerníc, ktorá vytvára legislatívny rámec na podporu recyklácie. Európa sa začína orientovať na recykláciu a vytvára pre ňu právny nástroj.

Nová rámcová smernica je platná od 12. decembra 2008 a jej transpozícia do národných legislatív členských štátov mala byť ukončená 12. decembra 2010. Smernica prináša okrem nových pojmov, ako vedľajší produkt alebo stav konca odpadu, aj zmenu v hierarchii odpadov. Táto hierarchia je päťstupňová a hlavnou prioritou je predchádzanie vzniku odpadu. Ďalšími v tejto hierarchii sú príprava na opätovné použitie, recyklácia a iné zhodnocovanie, napr. energetické zhodnocovanie. K zneškodňovaniu odpadu treba pristupovať, až keď boli vyčerpané všetky predchádzajúce možnosti. Novú hierarchiu v odpadovom hospodárstve majú členské štáty povinnosť zohľadniť pri tvorbe programov predchádzania vzniku odpadov [2]. Je zrejmé, že prijatím rámcovej smernice sa v Európskom spoločenstve vytvoril právny základ na úplne nové vnímanie tokov odpadov. Základom je predchádzať vzniku odpadov a keď už odpad vznikne, na prvom mieste je jeho efektívne a environmentálne bezpečné opakované použitie.

2. Odpad ako plnohodnotná surovina

Odpadové hospodárstvo je významným sektorom, ktorý vytvára pracovné miesta a má potenciál poskytovať zdroje pre priemysel EÚ. S odpadom musíme začať ale narábať ako s hodnotnou surovinou. Doteraz bolo problémom, že neboli stanovené kritériá, na základe ktorých by sa určilo, že odpad prestáva byť odpadom a je hodnotnou surovinou. Ak sa raz látka stala odpadom, aj keď bola relatívne čistá a pre životné prostredie bezproblémová, nemohlo sa s ňou nakladať inak ako s odpadom až do začatia jej zhodnocovania. Legislatíva to neumožňovala. Tento stav by som nazval „*starý prístup*“. V praxi to znamená, že odpad sa stal surovinou, iba ak sa zhodnotil – technologicky sa spracoval a boli využité jeho fyzikálne, chemické a biologické vlastnosti.

Rámcová smernica práve tento fakt mení, prináša „*nový prístup*“ a umožňuje odpad preklasifikovať na surovinu ešte pred jeho technologickou úpravou. Zriadila na to nový právny inštitút „stav konca odpadu“.

Stav konca odpadu sa vzťahuje na špecifický odpad, ktorý prestáva byť odpadom, ak prejde činnosťou zhodnocovania vrátane recyklácie a spĺňa základné podmienky:

- látka alebo vec sa bežne používa na špecifické účely;
- pre túto látku alebo vec existuje trh alebo je po nej dopyt;
- látka alebo vec spĺňa technické požiadavky na špecifické účely a spĺňa existujúce právne predpisy a normy uplatniteľné na výrobky;
- použitie látky alebo veci nepovedie k celkovým nepriaznivým vplyvom na životné prostredie alebo zdravie ľudí. [5]

To sú základné podmienky, aby sa na odpad mohol uplatniť stav konca odpadu. Na druhej strane ale odpad musí spĺňať konkrétne kritériá, ktoré sú definované v nariadeniach Rady (EÚ). Odpad musí dosahovať určitú kvalitu a čistotu, aby bol schopný nahradiť vstupnú surovinu prírodného pôvodu.

Veľmi dôležité v kontexte pochopenia aplikovania stavu konca odpadu je spôsob, akým je v smernici 2008/98/ES definované zhodnocovanie odpadu. „Je to akákoľvek činnosť, ktorej hlavným výsledkom je prospešné využitie odpadu, ktorý nahradí iné materiály, atď.“ [4]. Z toho vyplýva a smernica to aj konkrétne pripúšťa, že na účely dosiahnutia stavu konca odpadu môže ísť pri činnosti zhodnocovania napríklad len o kontrolu odpadu, aby sa overilo, či spĺňa kritériá pre stav konca odpadu a je teda možné, aby nahradil iný materiál vo výrobe (napr. prírodnú surovinu). V praxi to znamená, že ak sa má odpad (napr. stavebný odpad, odpadový papier, sklo, kovový šrot) prehlásiť za surovinu a vyňať z režimu odpadového hospodárstva, nie je podmienkou ho technologicky spracovať, surovinou sa môže stať pred samotným spracovaním, ale musí spĺňať kritériá. Inými slovami, už nie je dôležité, ako sa odpad spracuje, ale dôležité je, aké má vlastnosti.

Nový prístup je oveľa flexibilnejší a menej administratívne náročný tým, že z rozsahu pôsobnosti právnych predpisov o odpadoch umožňuje vypustiť bezpečné a čisté druhotné suroviny [3]. V konečnom dôsledku sa zabezpečí vysokokvalitná vstupná surovina pre priemysel, ktorá vzniká podľa jasných kritérií a je teda záruka, že prírodný zdroj dokáže plnohodnotne nahradiť a jej použitie bude bezpečné.

Prvá komodita, na ktorú boli definované kritériá prostredníctvom nariadenia Rady (EÚ), je kovový šrot. V budúcnosti sa očakáva, že pribudnú ďalšie odpady, na ktoré sa bude dať „nový prístup“ uplatniť. Jedná sa predovšetkým o stavebný odpad, pneumatiky, textilie, kompost, odpadový papier, sklo a iné.

3. Jednotné kritériá na kovový šrot

Nariadením Rady EÚ č. 333/2011, ktoré stanovuje kritériá, kedy kovový šrot prestáva byť odpadom, boli stanovené jednotné kritériá a podmienky, kedy sa železný šrot a hliníkový šrot môže previesť z odpadu na surovinu. Stanovením týchto kritérií v žiadnom prípade nejde o to, aby sa obchádzali pravidlá nakladania s odpadmi, ale naopak, aby sa stanovili jednoznačné podmienky, kedy môžeme s odpadom pracovať ako so surovinou, pretože má charakter buď primárnych prírodných zdrojov, ako sú železná ruda, resp. bauxit, pretože z technologického hľadiska sa môže tento “odpad – surovina“ použiť bez ďalšej úpravy priamo na výrobu základných surovín – surového železa alebo hliníka, alebo dokonca sa priamo použiť ako daný kov, napr. staré trubky na oplotenie nehnuteľností, alebo použitý plech na vybudovanie prístreškov na dočasné skladovanie sypkých hmôt. Zároveň však stanovené podmienky vytvárajú priestor pre to, aby nakladanie s touto surovinou neprinášalo zvýšené riziko pre

životné prostredie, ako je napr. znečistenie pôd, vôd alebo ovzdušia nebezpečnými látkami obsiahnutými v znečistenom kovovom šrote, ako napr. starý olej alebo freóny. Práve naopak, cieľom je eliminovať opätovné metalurgické prepracovanie v hute tých surovín, ktoré sa dajú priamo použiť, napr. nepoškodené oceľové profily alebo neznečistené hliníkové kontajnery, ako aj eliminovať zbytočnú úpravu alebo čistenie tých odpadov, ktoré sú neznečistené, resp. rozmerovo vyhovujú na priame spracovanie v metalurgickom procese. Elimináciou týchto zbytočných činností sa predíde ďalšiemu znečisťovaniu životného prostredia alebo čerpaniu prírodných zdrojov.

Uvedené nariadenie stanovuje okrem kritérií, ktoré musia byť splnené pre kovový šrot, aj ďalšie požiadavky, ktoré musí organizácia zabezpečiť, ak chce previesť takýto odpad na surovinu. Predovšetkým je to zaviesť funkčný systém kvality, ktorý zabezpečí opakovateľnosť zavedených postupov a určitý štandard kvality pri nakladaní s touto surovinou – odpadom. Tento systém musí overiť akreditovaný subjekt a vydať o tom potvrdenie, ktoré majú právo vyžadovať kontrolné orgány (colná správa, úrady životného prostredia). Pre každú zásielku, ktorá sa v rámci takto zavedeného systému a pri dodržaní stanovených kritérií vyprodukuje, nariadenie ďalej požaduje vykonať meranie rádioaktivity a po zrealizovaní výstupnej kontroly, ktorá potvrdí dodržanie stanovených kritérií, vystaviť vyhlásenia o zhode pre každú zásielku, ktorými sa de facto, ale i de jure definitívne transformuje odpad na plnohodnotnú surovinu. S takto deklarovaným produktom – surovinou môžu jeho ďalší držitelia nakladať bez akýchkoľvek obmedzení, ktoré boli definované pre odpad – napr. povolenia, evidencia, hlásenia, schválenie technológie na spracovanie a pod.

Kritériá pre železný a oceľový šrot sú stanovené v prílohe I a kritériá pre hliníkový šrot v prílohe II citovaného nariadenia. Väčšina kritérií je rovnakých pre obe komodity, ale v niektorých prípadoch sú kritériá odlišné, napr. kým železný a oceľový šrot nesmie obsahovať nadmerné množstvo železných oxidov, hliníkový šrot nesmie obsahovať PVC vo forme náterových látok, farieb a plastov. Rozdielna je aj prípustná hranica cudzích zložiek, kým u železného a oceľového šrotu je to maximálne 2% zásielky pripravenej na expedovanie, pri hliníkovom šrote pripúšťa nariadenie až 5% podiel týchto cudzích zložiek

Kritériá pre spracovanie kovového šrotu, ktorý chceme transformovať na surovinu, stanovuje nariadenie pre 3 fázy nakladania, resp. úprav týchto odpadov a to podľa toku materiálu na požiadavky kladené na:

- **vstupný materiál – odpad** (bod 2 prílohy I a II nariadenia)
- **procesy a techniky spracovania kovového odpadu** (bod 3 prílohy I a II nariadenia)
- **kvalitu kovového šrotu, ktorý je výsledkom činnosti zhodnocovania** (bod 1 prílohy I a II nariadenia)

Vstupný materiál, teda kovový šrot, ktorý sa má previesť na surovinu, nesmie obsahovať nebezpečné zložky, ak organizácia nemá na ich odstránenie z tohto odpadu vhodné technológie a postupy, napr. na odsatie freónov alebo vyčistenie od olejov a iných mastnôt. Okrem toho vstupný materiál nesmie obsahovať sudy a kontajnery znečistené olejom alebo farbami s výnimkou zariadení pochádzajúcich zo starých vozidiel, ani piliny a triesky znečistené olejom, inými mazivami alebo chemikáliami. Všetok vstupný materiál musí prejsť vizuálnou vstupnou kontrolou.

Počas spracovania a úpravy musí byť organizáciou kovový šrot roztriedený tak, aby boli z neho vybrané všetky nekovové zložky ako aj iné kovy, ako je predmetný typ kovu – hliník, resp. železo a oceľ a taktiež musia byť z neho odstránené znečisťujúce a nebezpečné zložky.

Zároveň je požiadavkou nariadenia, že pred expedíciou zásielky deklarovanej už ako surovina musia byť ukončené všetky mechanické úpravy, ktoré sú potrebné na prípravu kovového šrotu na priame použitie v oceliarniach alebo zlievariach. Teda takto pripravenú surovinu by malo byť možné použiť v hute bez ďalšej mechanickej úpravy, ako je strihanie, pálenie, lisovanie, dotriedňovanie alebo dočisťovanie. Ak organizácia vykonáva čistenie kovového šrotu od nebezpečných zložiek, musia byť postupy a technológie tohto čistenia schválené orgánom štátnej správy udelením potrebnej autorizácie alebo povolenia.

Najnáročnejšie sú požiadavky na kvalitu kovového šrotu v zásielkach, ktorý je výsledkom činnosti zhodnocovania a je v podstate už transformovaný z odpadu na surovinu. Takáto surovina už nesmie obsahovať viditeľnú masťnosť, nadmerné množstvo železných oxidov, resp. PVC vo forme náterových látok alebo plastov, ani viac ako 2% cudzích materiálov v železnom a oceľovom šrote, resp. viac ako 5% cudzieho materiálu v hliníkovom šrote. Zároveň sa v kovovom šrote transformovanom na surovinu nesmú vyskytovať žiadne nádoby, ktoré by v hutnickej peci mohli spôsobiť explóziu. Takýto kovový šrot nesmie mať žiadne nebezpečné vlastnosti a každá zásielka musí byť pred expedíciou vizuálne skontrolovaná kvalifikovaným personálom. Okrem toho musí organizácia minimálne raz za 6 mesiacov robiť analýzu reprezentatívnych vzoriek zásielok, či nie sú prekročené stanovené limity cudzieho materiálu v kovovom šrote. Pri železnom a oceľovom šrote sa požaduje vykonať dôslednú analýzu na základe magnetickej alebo manuálnej separácie. Pri hliníkovom šrote je možné použiť obdobnú metódu ako pri železnom šrote alebo zabezpečiť, aby zásielka bola spracovaná v hute zákazníkom tak, aby bolo možné zistiť celkový obsah kovov v zásielke po metalurgickom spracovaní, ktorý musí byť minimálne 90%.

Až keď sú splnené všetky uvedené požiadavky na kovový šrot, môže ho organizácia previesť na surovinu. Urobí to tak, že na konkrétnu zásielku kovového šrotu vystaví vyhlásenie o zhode ako na bežný produkt, kde okrem iného špecifikuje kvalitu tohto šrotu podľa špecifikácie zákazníka, priemyselnej špecifikácie alebo príslušnej normy pre vstupný materiál na výrobu kovov do oceliarní a zlievarní. Vyhlásenie o zhode produktu so špecifikovanými kritériami je dôkazom o tom, že odpad sa stal surovinou, ktorú je možno jednoznačne charakterizovať. Tento úkon však môže urobiť iba tá organizácia, ktorá okrem splnenia stanovených kritérií zároveň zavedie riadenie kvality v zmysle požiadaviek nariadenia a tento systém overí akreditovaný subjekt.

Podľa nariadenia musí minimálne takéto riadenie kvality zahŕňať súbor zdokumentovaných postupov, ktoré sa týkajú týchto aspektov:

- kontroly pri prevzatí odpadu používaného ako vstupný materiál;
- monitorovania procesov a techník spracovania;
- monitorovania kvality kovového šrotu, ktorý je výsledkom činnosti zhodnocovania;
- účinnosti monitorovania radiácie;
- spätnej väzby od zákazníkov týkajúcej sa dodržiavania kvality kovového šrotu;
- uchovávanía záznamov a výsledkov monitorovania;
- revízie a zlepšovania systému riadenia kvality;
- odbornej prípravy personálu.

Systém riadenia kvality môže byť vybudovaný ako špecifický subsystém celkového systému riadenia spĺňajúci len minimálne požiadavky stanovené nariadením, ale je možné ho dobudovať aj na platforme iných manažérskych systémov, ak sú v organizácii zavedené, ako napr. systém manažerstva kvality podľa ISO 9001 alebo systém environmentálneho

manažerstva podľa ISO 14001, alebo podľa schémy EMAS. Niektoré požiadavky nariadenia na riadenie kvality sú zahrnuté už v spomínaných systémoch, ako napríklad postupy odbornej prípravy, vedenia záznamov alebo revízie a zlepšovania riadenia kvality, čo môže byť chápané ako interné audity, nápravné činnosti a preskúvanie vedením. Iné špecifické oblasti musia byť vždy doplnené, ako napr. sledovanie účinnosti monitorovania radiácie alebo monitorovanie kvality šrotu pri vstupe a po ukončení procesu zhodnocovania pred expedíciou zásielky. Vždy však organizácia, ktorá chce prevádzať odpad na surovinu, musí absolvovať overenie tohto systému riadenia kvality podľa požiadaviek uvedeného nariadenia, aby bola v súlade s týmto nariadením, teda nestačí na to certifikát podľa ISO 9001 alebo ISO 14001. Nariadenie tiež špecifikuje, že takéto overenie sa musí vykonávať spravidla každé 3 roky a nešpecifikuje, že je potrebné vykonávať pravidelné ročné dohľady, ako je to u iných systémov manažerstva. Pri implementácii tohto systému riadenia, ako aj sledovania stanovených kritérií a zavedení potrebného monitoringu, môže organizácia využiť služby konzultantov. Na Slovensku je zatiaľ iba zopár špecialistov, ktorí sa danej problematike venujú, ale vzhľadom na súčasný záujem sú ich kapacity dostatočné. Prípadní záujemcovia môžu využiť aj školenia ASTRAIA Certification, kde sú podrobne vysvetlené všetky kritériá a požiadavky, ktoré musia splniť organizácie, ktoré chcú aplikovať spomínané nariadenie aj s príkladom možných spôsobov realizácie, resp. plnenia týchto požiadaviek v podmienkach spracovania kovového šrotu alebo elektrozariadení.

Certifikačný orgán ASTRAIA Certification ako prvý na Slovensku začal vykonávať overovanie týchto systémov riadenia kvality podľa požiadaviek Nariadenia Rady EÚ č. 333/2011. Celkom sme už certifikovali takmer 30 subjektov podľa uvedeného nariadenia na Slovensku a v Taliansku. Podľa našich postupov musí byť overený systém riadenia kvality a postupy kontroly, nakladania, úpravy a monitorovania kovového šrotu na centrále organizácie, ako aj na všetkých prevádzkach, kde sú využívané veľkokapacitné technológie, ako sú šrédre, lisy, nožnice, mlyny a podobné zariadenia a tiež vzorka ostatných prevádzok, kde sa nakladá s kovovým šrotom, alebo sa kontroluje odpad alebo zásielky určené na expedíciu. Overovanie sa robí každé 3 roky. V prípade, že sú zistené nejaké nedostatky alebo nehody, certifikačný orgán vydá certifikát o zhode s predmetnými požiadavkami nariadenia, až keď sú odstránené všetky zistené nehody a nedostatky. Platnosť certifikátu je tiež 3 roky.

4. Súčasná situácia – prínos pre trh

V SR sa doposiaľ „nový prístup“ plnohodnotne neuplatňuje. Nemáme do právneho systému prebrané definície vyplývajúce z rámcovej smernice EPaR č. 2008/98/ES o odpade. Prišlo k zvláštnej situácii, keď sme neprebrali definíciu „stav konca odpadu“, ale nariadenie Rady (EÚ) č. 333/2011, ktoré je vykonávacím predpisom k stavu konca odpadu je platné v každom členskom štáte, a teda aj na Slovensku. Subjekty, ktoré sa rozhodnú prevádzať kovový šrot z odpadu na surovinu v súlade s nariadením, nech sú už ich pohnútky akékoľvek, nemajú oporu v legislatíve. Súčasný stav prinajmenšom vyvoláva veľa nejasností. Momentálne Ministerstvo

ŽP SR rieši otázky týkajúce sa evidencie a podávani hlásení preklasifikovaného odpadu a pripravuje schválenie usmernenia pre aplikáciu uvedeného nariadenia v podmienkach Slovenska, kým nevyjde nový zákon o odpadoch.

Toky odpadov stále u nás prúdia podľa starého prístupu, je to aj z dôvodu, že súčasná definícia zhodnocovania odpadov vyplývajúca zo zákona o odpadoch ani inú možnosť nepripúšťa. Práve tu je priestor na zmenu súčasnej filozofie, ktorá je striktné založená na tvrdení, že zhodnocovanie odpadu je nutne spojené s jeho technologickým spracovaním.

Prínosom pre trh Európskej únie a tým aj pre organizácie zo Slovenska plynúcim z nového prístupu je predovšetkým zjednotenie pravidiel a vytvorenie širokej ponuky alternatívnych surovín pre európsky priemysel. Vznikne právna istota a zo sektora recyklácie sa odstráni nadmerná administratívna záťaž. To platí najmä pre ďalších držiteľov preklasifikovaného kovového šrotu, ktorí nebudú mať ani na Slovensku ďalšie povinnosti podľa predpisov z oblasti odpadového hospodárstva.

Pre organizáciu sa v zmysle ustanovenia Smernice EPaR č. 2008/98/ES o odpade, §6 odst., citujeme „Odpad, ktorý prestáva byť odpadom v súlade s odsekmi 1 a 2, prestáva byť odpadom aj na účely cieľov zhodnocovania a recyklácie stanovených v smerniciach 94/62/ES, 2000/53/ES, 2002/96/ES a 2006/66/ES a v iných relevantných právnych predpisoch Spoločenstva, pokiaľ sa splnia požiadavky na recykláciu alebo využitie stanovené v týchto právnych predpisoch“ črtá možnosť priamo potvrdzovať subjektom uvádzajúcim na trh kovové obaly alebo elektrozariadenia, že kovové zložky obsiahnuté v týchto obaloch, resp. elektrozariadeniach boli spracované za účelom ich ďalšej recyklácie, a teda povinný subjekt môže takto preukazovať splnenie predmetných limitov vyplývajúcich z relevantnej legislatívy.

Ďalšou výhodou je určite uľahčenie medzinárodného obchodu s kovovým šrotom, pretože organizáciám takto už nehrozia žiadne bariéry pre pohyb odpadu, ktoré majú zavedené rôzne krajiny EÚ pre dovoz – vývoz odpadov. Napríklad Taliansko má už viaceré metalurgické koncerny, ktoré spracúvajú výlučne surovinu, ktorú dovážajú z celej Európy a nie je vôbec potrebné pre ich činnosť oprávnenie na zhodnocovanie odpadov.

5. Regulácia a dohľad

Nový prístup môže vyvolávať dojem, že ak sa určitá látka vyjme spod pôsobnosti odpadovej legislatívy, stratí sa nad ňou kontrola. To ale nie je pravda. Nové pravidlá tiež podliehajú kontrolným mechanizmom.

Treba si uvedomiť, že spod pôsobnosti odpadovej legislatívy sa vylučuje kovový šrot, ktorý nie je nebezpečný a nepredstavuje riziko. Práve vysokými kritériami kladenými na surovinu je zabezpečené, že ak aj kovový šrot obsahuje nebezpečné zložky, tie musia byť vyseparované a musí byť s nimi nakladané v zmysle legislatívy o odpadoch. To má zabezpečiť systém riadenia kvality v subjekte (napríklad spracovateľ šrotu, zberný dvor), ktorý chce preklasifikovať odpad – kovový šrot na surovinu. Spoločnosť musí takýto systém vytvoriť a zabezpečiť, že kovový šrot bude opakovateľne dosahovať požadovanú kvalitu a čistotu. Systém riadenia musí byť overený akreditovaným subjektom [7]. To znamená, že nezávislá tretia strana potvrdí certifikátom, že subjekt dodržiava pravidlá a má nastavené interné postupy, ktorých výsledkom je bezpečná a kvalitná surovina. To ale nezabavuje subjekt zodpovednosti, práve naopak. Subjekt vydáva vyhlásenie o zhode a je zodpovedný za kvalitu konečnej zásielky, ktorá putuje do oceliarní alebo zlievarní.

Veľmi dôležité je aj angažovanie príslušných štátnych orgánov, ktoré majú právo v zmysle nariadenia (ES) č. 333/2011 kontrolovať funkčnosť systému riadenia kvality [6] u subjektu, ktorý odpad na surovinu prevádza. Pre štátnu správu to znamená, že predmetom kontroly nebudú len vydané súhlasy, evidencie odpadov, ročné hlásenia atď., ale aj vyhlásenia o zhode, záznamy z kontrol kvality odpadu a záznamy z merania rádioaktivity. Vykonávanie kontrol zo strany orgánov štátnej správy ma význam aj z dôvodu, že certifikát potvrdzujúci existenciu a dodržiavanie pravidiel pre preklasifikovanie kovového šrotu sa vydáva na tri roky.

Je dôležité definovať pravidlá pre komplexné sfunkčnenie nového prístupu v našich podmienkach, aby bolo všetkým zainteresovaným stranám zrejmé, aké sú ich zodpovednosti, povinnosti a právomoci.

Zoznam literatúry:

- [1] EURÓPSKA KOMISIA, Tematická stratégia predchádzania vzniku odpadov a ich recyklácie, Brusel, 2005.
- [2] ŠIMKOVICOVÁ, V., Aktuálne trendy v odpadovom hospodárstve, Enviromagazín, 2011, číslo 4, strana 21.
- [3] EURÓPSKA KOMISIA, Kedy odpad už nie je odpad? Keď splňa nové kritériá o ukončení klasifikácie odpadu ako odpadu stanovené na rozvoj trhov s recykláciou, tlačová správa IP/11/388, Brusel, 2011
- [4] SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY 2008/98/ES, článok 3, odsek 15
- [5] SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY 2008/98/ES, článok 6
- [6] NARIADENIE RADY (EÚ) č. 333/2011, článok 6, odsek 7
- [7] NARIADENIE RADY (EÚ) č. 333/2011, článok 6, odsek 5